

1	תיקון מ"ג
3	תיקון מ"ד
5	תיקון מ"ה
9	תיקון מ"ו

תקונא ארבעין ותלת

בראשית שם את"ר יב"ש, וזהו נהר יחרב ויבש, באותו הזמן שהוא יבש והיא יבשה, צועקים הבנים למטה ביחוד ואומרים "שמע ישראל", ואין קול ואין עונה, זהו שנאמר "אז יקראני ולא אענה".	בראשית תמן את"ר יב"ש ודא איהו (ישעיה יט ה') ונהר יחרב ויבש בההוא זמנא דאיהו יבש ואיהו יבשה צווחין בנין לתתא ביחודא ואמרין שמע ישראל (&) ואין קול ואין עונה הדא הוא דכתיב (משלי א כח) אז יקראוני ולא אענה:
--	---

בראשית תמן יבש – כל מקום שאומר "תמן" אינו בשלימות: **ואין קול ואין עונה** - ר"ל, קול דק"ש כמש"ל (ב ע"ב &) **את הקול קול דק"ש כו'**, ואין עונה, בתפלה, דשם אז תקרא וה' יענה (ישעיה נח ט), כמש"ל (ל ע"א &) וש"מ. ודוקא ב"אז", דהוא יחודא כמ"ש (סוף ח"א א ע"ב רנו ע"ב) **אז הייתי בעיניו כו'** אז ושלום, ע"ש. משא"כ מאן דפגים אות ברית, דגרים לההוא נהר, והוא ק"ש. ולההוא גן והוא תפלה, וד"ש בההוא זמנא דאיהו יבש ואיהו כו' וד"ש הה"ד אז כו', דאז הוא ק"ש ותפלה כנ"ל, וכמש"ל (ל ע"א &), ותיקון הזה הוא סיום תיקון הקודם אלא שמציין בתיבת בראשית:

וכך מי שגורם שתסתלק קבלה וחכמה מתורה שבעל פה ומתורה שבכתב, וגורם שלא יעסקו בהם, ואומרים שאין אלא פשט בתורה ובתלמוד, בודאי כאלו הוא יסלק את המעין מאותו הנהר ומאותו הגן, אוי לו, טוב לו שלא נברא בעולם ולא ילמד אותה תורה שבכתב ותורה שבעל פה, שנחשב לו כאלו החזיר העולם לתהו ובהו, וגורם עוני בעולם ואורך הגלות.	והכי מאן דגרים דאסתלק קבלה וחכמתא מאורייתא דבעל פה ומאורייתא דבכתב וגרים דלא ישתדלון בהון ואמרין ³ דלא אית אלא פשט באורייתא ובתלמודא בודאי כאלו הוא יסלק נביעו מההוא נהר ומההוא גן ווי ליה טב ליה דלא אתברי בעלמא ולא יוליף ההיא אורייתא דבכתב ואורייתא דבעל פה דאתחשב ליה כאלו אחזר
--	---

– מאיר התיקון –

¹ אולי איוב יד יא.

² כדן איהי רבתא ועלמא כוליה יניק מינה ואינון שדים דאינון כמגדלות (שיה"ש ח י) אז הייתי בעיניו כמוצאת שלום ת"ח האי קרא על כנ"י אתמר כד איהי בגלותא עם בנהא בין אומין דעלמא אקרי זעירא הה"ד (שם ח) אחות לנו קטנה וכד ישראל אתדבקו באורייתא ואזלין בארח קשוט כדן אתמלייא ושלום אתחבר בהו אתיבת איהי ואמרת (שם י) אני חומה ושדי כמגדלות בההוא זמנא דאתחבר עמי א"ז ושלר"ם:

א' רזא דעתיקא קדישא דכלא ז' שבע דרגין ושלר"ם דאקרון צד"ק כיון דהני דרגין מתחברין כדן א"ז הייתי בעיניו כמוצאת שלום ומאן עיינין אינון ז' דרגין דאקרון עיני י"י פני י"י וכדן שלמא לעלמא ושריא טיבו דעתיקא באתר דדכר ונוקבא ובג"כ פקד משה באורייתא ואמר (דברים ו ד) שמע ישראל יי' אלהינו יי' אחד לקשרא כלהו קשירין דמהימנותא

תרגום: אז היא גדולה וכל העולם יונק ממנה. ואותם שדים שהם כמגדלות, "אז הייתי בעיניו כמוצאת שלום". בא וראה, פסוק זה נאמר על כנסת ישראל, כשהיא בגלות עם בניה בין אומות העולם נקראת קטנה, זהו שכתוב "אחות לנו קטנה". וכשישראל נדבקים בתורה והולכים בדרך אמת, אז מתמלאת, ושלום מתחבר בהם. משיבה היא ואמרת, "אני חומה ושדי כמגדלות". באותו זמן שהתחבר עמי, אז ושלום.

א' סוד העתיק הקדוש של הכל. ז' שבע דרגות, ושלום שנקרא צדיק. כיון שהדרגות הללו מתחברות, אז הייתי בעיניו כמוצאת שלום. ואיזה עינים, אותן שבע דרגות שנקראות עיני ה', פני ה', ואז שלום לעולם, ושורה הטוב של העתיק במקום של זכר ונקבה, ולכן צוה משה בתורה ואמר, "שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד". לקשר את כל קשרי האמונה.

³ "וגרים ללא ישתלון בהון ואמרין" נמחק בגר"א, ובמקומו איתא "ולא משתדל בהון ואמר".

עלמא לתהו ובהו וגרים עניותא בעלמא ואורך גלותא:	
--	--

*והכי מאן דגרים דאסתלק כו' ומאורייתא דבכתב ולא משתדל בהון ואמר דלא כו' - כצ"ל ול"ג "וגרים", ולמעלה צ"ל קודם דאסתלק. והענין, שקבלה הוא מעין יו"ד, שממנו יוצא הנהר. והגן תורה שבכתב ובע"פ, וע"ל (עו ע"ב &) ווי לון מאן דגרמין כו' דאלין דעבדין לאורייתא יבשה ולא בעין לאשתדלא בחכמה בקבלה דגרמין דאסתלק נביעו דחכמה דאיהו י' מינה ואשתארת ב' יבשה ווי לון דגרמין כו', וע"ל (לח ע"א &) כל צינורין אינן אתשקיין מן את ו' דאיהו נהר דנגיד ונפיק מעדן ואיהו צינור דנפיק ממעינא דמיא דאיהו י' ומיניה אתפשטא ה' דאיהו ים עילאה, והן חכמה וקבלה, חכמה בחכמה, וקבלה בכינה, דהוא ים דמקבל ממנו, והוא מה שמקבל מאחר. וחכמה הוא מחכמתו, וכמ"ש (&) שתה מים כו' יפוצו מעינותיך כו':⁴ ואמר כאלו אחזר עלמא, כמ"ש"ל (עו ע"ב &) והארץ היתה תהו דגרם לה למהוי יבשה תהו דאסתלקת כו' ורוח אלהים כו', ע"ש. והענין שבזמן [הזה] הוא עולם התהו בלא תורה⁵ ובלא משיח, ואינן גרמין דיזיל משיח, כמ"ש"ש:

Commented [YL1]: ל א זכיתי להבין גרסתו.

<p>ויאמר אלהי"ם תדשא הארץ דשא וכו' (בראשיית א יא) אמר רבי אלעזר אבא והא קרא ליה יבשה מאן תדשא הארץ אמר ליה ברי הכי אוליה תיובתא לכל בני עלמא דאם בר נש יחזור בתיובתא נחית לה נביעו דאסתלק ומה דהוה יבשה קרא לה ארץ ונהר דהוה חרב ויבש קרא ליה מקוה המים וימים הה"ד (שם י) ויקרא אלהי"ם ליבשה ארץ ולמקוה המים קרא ימים בההוא זמנא דאתקרי ארץ מה כתיב ביה ויאמר אלהי"ם תדשא הארץ לאפקא זרעין ואיבין דאינן (צב ע"ב) נשמתין [פב ע"ב] כל חד לזנייהו אלן נשמתין דאתגזרו מכורסי יקריה ואלן רוחין דאתגזרו ממלאכים ואלן נפשין דאתגזרו מאופנים כל חד אפיק לזנייהו לכל חד כדקא יאות עין פרי דא תלמיד חכם עושה פרי דא בת זוגיה לכל חד כדקא יאות (כל חד אפיק לזנוי):</p>	<p>"ויאמר אלהי"ם תדשא הארץ דשא וכו'", אמר רבי אלעזר, אבא, והרי קרא לו יבשה, מאיפה "תדשא הארץ". אמר לו, בני כך למד תשובה לכל בני העולם, שאם אדם יחזור בתשובה, מוריד לה המעין שהסתלק. ומה שהיתה יבשה, קורא לה ארץ. ולנהר שהיה חרב ויבש, קרא לו מקוה המים וימים. זהו שנאמר "ויקרא אלהי"ם ליבשה ארץ ולמקוה המים קרא ימים". באותו זמן שנקראת ארץ, מה כתוב בו "ויאמר אלהי"ם תדשא הארץ", להוציא זרעים ופירות, שהן נשמות, כל אחד למינהו. אלו הנשמות שנגזרו מכסא כבודו, ואלו רוחות שנגזרו ממלאכים, ואלו הנפשות שנגזרו מהאופנים, כל אחד הוציא למינהו, את כל אחד כראוי. "עץ פרי", זה תלמיד חכם, "עושה פרי", זו בת זוגו, לכל אחד כראוי (כל אחד הוציא למינו).</p>
---	--

מאן תדשא הארץ - ר"ל, דלמעלה מיניה כתיב (&) ויקרא אלהים ליבשה ארץ, אלמא דארץ נקראת כל זמן שהיא יבשה. וא"כ מאן תדשא, והשיב ר"ש דלא כן, דארץ נקראת בנביעו דבה, והכי קאמר, ותרעה היבשה, בההוא יחודא. ואז, ויקרא אלהים ליבשה ארץ ולמקוה כו'. ומ"ש יבשה, דקודם הוה יבשה, קודם תשובה. ואמרה התורה, ותרעה היבשה, ויקו המים, שיחזור. ואז השי"ת יקבלו, וזהו, ויקרא אלהים, הבטחת הקבלה, ואז תדשא הארץ דשא כו', כמו שמפרש והולך: ונהר דהוה חרב כו' - כשיטתו בתיקון מ"ב דמקוה הוא בת"ת, והוא הנהר, תורה שבכתב: בההוא זמנא מה כתיב {צב ע"ג} ויאמר כו' לזנוהי - לת"ח נשמות מכסא, דשם נהורא דאורייתא, ולבעלי מצוות ורוחין כו', דשם פקודא דעשה, וכמ"ש"ל ריש תיקון ל"ח. ולעמי הארץ נפשין, והן ג' דרגין דפסוק זה. דשא והן חציר לבהמה, דהוא דמקנן בעשיה: עשב מזריע זרע, דהוא לעבודת אדם, דמקנן ביצירה (לעיל כד ע"ב). עץ פרי, ת"ח כמו שמפרש והולך, עץ פרי דא כו':

– מאיר התיקון –

⁴ ז"ל בשלימות:

⁵ עי' ביאור רבינו לריש אד"ר: שבעולם התווה לא היו בדרך ג' קוים, רק בקו אחד, ובעולם התיקון חזרו בג' קוין, ובחורבן בהמ"ק חזר לבראשונה, ולהבין הענין, כי על ג' דברים העולם עומד, על התורה כו' (אבות פ"א מ"ב) והן ג' קוין חד"ר, תורה בת"ת, עבודה בצפון בגבורה, ג"ח בחסד, ובחורבן [ביהמ"ק] נתבטלה העבודה, וכן התורה כמ"ש"כ (חגיגה ה ע"ב) כיון שגלו אין לך בטול כו', ולא נשאר רק ג"ח.

<p>ועוד עין פרי דא עמודא דאמצעייתא עושה פרי דא צדיק (בראשית א יא) אשר זרעו בו על הארץ דא שכניתא דכל זרעין אתכלילין בה והכא פקודא דפריה ורביה למעבד אבין וזרעין הה"ד (ישעיה מה יח) לא תהו בראה לשבת יצרה ומאן דאתבטל מפריה ורביה כאלו אחזר לההיא ארץ יבשה ומנע ברכאן מינה כל חד לפום דרגיה מאן דפנים לתתא פנים לעילא לאתר דאתגזר נשמתיה:</p>	<p>ועוד "עין פרי", זה העמוד האמצעי. "עושה פרי", זה צדיק. "אשר זרעו בו על הארץ", זו השכינה, שכל הזרעים נכללים בה. וכאן המצוה של פריה ורביה, לעשות פורות וזרעים, זהו שנאמר "לא תהו בראה לשבת יצרה". ומי שמתבטל מפריה ורביה, כאלו החזיר את אותה ארץ יבשה, ומונע ממנה ברכות, כל אחד לפי דרגתו. מי שפוגם למטה פוגם למעלה, את המקום שנגזרה נשמתו.</p>
---	---

והכא פקודא כו' - במאמר החמישי הזה, והוא תיקון זה, שתיקון הקודם במאמר הרביעי, יקו המים, בת"ת, דהוא איש דתמן. ותיקון זה הוא (במ"ה) [בס"ה]⁶, תמן יב"ש, וכמו שמפרש והולך ומאן דאתבטל, מפרש והולך, כאלו אחזר כו', דבפקודא דפ"ו הוא גורם יותר מביחודא וקבלה וכל הפקודין, וכמ"ש (יבמות סג ע"ב) וכל מי שאינו עוסק בפ"ו כאלו ממעט כו',⁷ והחמירו שאין לו חלק לעוה"ב. וע' סבא (פ' משפטים קא ע"א)⁸ ובפרשת בראשית (יג ע"א)⁹: לא תהו כו' - דאחזר עלמא לתהו ובהו: כל חד לפום כו' - לפי נשמתיה, אם מכורסו כו' כנ"ל, וכמו שמפרש והולך:

Commented [YL2]:
??
מידת הדין.
מלכות??

תקונא ארבעין וארבע

<p>בראשית תמן¹⁰ תר"י¹¹ תמן א"ש ועליהו אתמר ויאמר אלהים יהי מארת ברקיע השמים מארת כתיב חסר ו'¹² דא אורייתא דבכתב מאי מארת¹³ דא אורייתא דבעל פה ואף על גב דאוקמוה מארת חסר דא לילית שבעין אנפין לאורייתא¹⁴ ובגין דא מארת בהאי אתר ההיא דאתמר בה¹⁵ (משלי ו כג) כי נר מצוה ותורה אור עמודא דאמצעייתא ועליהו אתמר את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה): הלילה (בראשית א טז):</p>	<p>בראשית, שם תר"י, שם א"ש, ועליהם נאמר "ויאמר אלהים יהי מארת ברקיע השמים". מארת כתיב חסר ו', זו תורה שבכתב. מה זה "מארת", זו תורה שבעל פה. ואף על גב שבארוה, מארת חסר זו, לילית, שבעים פנים לתורה, ולכן מארת במקום הזה, אותה שנאמר בה "כי נר מצוה ותורה אור", זה העמוד האמצעי, ועליהם נאמר "את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה".</p>
--	---

תיקון מ"ד *בראשית תמן ארת תמן אש ועלי' אתמר כו' מארת כתיב חסר דא אורייתא דבכתב תמן אש דא אורייתא דבע"פ דאתמר בהון כו' ותורה אור ועליהו אתמר כו' - כצ"ל. הכל כמ"ש בפנים, ור"ל ארת הוא תורה שבכתב, וכמ"ש (&) מארת חסר, שרומז על מאור א', והוא "ותורה

– מאיר התיקון –

⁶ נדצ"ל בסה' פי' בסיהרא.

⁷ את הדמות.

⁸ עי' מלואים אות (א).

⁹ עי' מלואים אות (ב).

¹⁰ עי' לעיל צב ע"ב: בראשית תמן יבש – כל מקום שאומר "תמן" אינו בשלימות.

¹¹ אר"ת (גר"א).

¹² נמחק בגר"א.

¹³ "מאי מארת" נמחק בגר"א, ובמקומו איתא "תמן אש".

¹⁴ עי' ריש התיקון² שמביא שזה ע' פנים בתיבת בראשית, ולא נ"ל שיש עוד מקום בחז"ל שיש ע' פנים לתורה

¹⁵ "ואף על גב דאוקמוה מארת חסר דא לילית שבעין אנפין לאורייתא ובגין דא מארת בהאי אתר ההיא דאתמר בה" נמחק בגר"א, ובמקומו איתא "דאתמר בהון".

אור". ואש רומז על נר מצוה, שהוא משנה, תורה שבע"פ. ועי' בפרשת תרומה (קסו ע"א)¹⁶ ד"א כי נר מצוה תקונא דשרגא כו' תקונא דאורייתא דבע"פ כו', וז"ש ועלייהו כו', על נר ואור. ואע"ג דשם לא כתיב אלא מארת, שמשא בלבד, מ"מ כתיב אח"כ (&) והיו למאורות, כולל שניהם, וכמ"ש בפרשת בראשית (לד ע"א)¹⁷ אלא ששם אמר מארת חד על סיהרא ע"ש:

<p>הכא פקודא למעבד צדקה את המאור הגדול (בראשית א טז) רזא דעתירין ואת המאור הקטן רזא דמסכנין וכמה דסיהרא לווא מן שמשא ולא אית לה נהורא אלא ממה דיהיב לה שמשא הכי שכינתא אמרת לוו עלי ואני פורע¹⁸ דהכי צריך בר נש למהוי מלוה למסכנא וכגוונא דא לוויין כוכביא ומזלי דא מן דא ומלאכיא דא מן דא ורזא דמלה ומקבלין דין מן דין הכי לווא שכינתא דאיהי סיהרא קדישא מקודשא בריך הוא ומקבלת מניה דאתמר ביה כי שמש ומגן ה' אלהי"ם (תהלים פד יב) והכי הוה מקבל יהושע מן משה כמה דאוקמוהו פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה והכי הוו כל נביאי קדם משה כגון סיהרא וכוכביא קדם שמשא דלא אית לון נהורא אלא משמשא:</p>	<p>כאן מצוה לעשות צדקה, "את המאור הגדול", סוד העשירים, "ואת המאור הקטן" סוד העניים. וכמו שהלבנה לווא מן השמש ואין לה אור אלא ממה שהשמש נותנת לה, כך השכינה אומרת, לוו עלי ואני פורע (ביצה טו ע"ב), שכך צריך אדם להיות מלוה לעני, וכדוגמא זה לוויין הכוכבים והמזלות זה מזה והמלאכים זה מזה. וסוד הדבר "ומקבלים זה מזה" (&), כך לווא השכינה, שהיא הלבנה הקדושה מן הקדוש ברוך הוא ומקבלת ממנו, שנאמר בו "כי שמש ומגן יה"ה אלהי"ם". וכן היה מקבל יהושע ממה כמו שבארוהו (ב"ב עה ע"א) פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה. וכך היו כל הנביאים לפני משה, כמו הלבנה והכוכבים לפני השמש, שאין להם אור אלא מן השמש.</p>
---	---

– מאיר התיקון –

¹⁶ ז"ל: דבר אחר כי נר מצוה תקונא דשרגא¹⁶ דא שרגא בוצינא דדוד¹⁶ דאיהו נר ומצוהו (תקונא דאורייתא דבעל פה דאצטריך לאתתקנא תדיר ואיהי לא נהרא אלא מגו תורה שבכתב דהא אורייתא דבעל פה לית לה נהירו אלא מגו תורה שבכתב דאיהי אור לאנהרא:

תרגום: דבר אחר "כי נר מצוה", תקון הנר, זה נר המנורה של דוד, שהוא נר מצוה, תורה שבעל פה שצריכה להיתקן תמיד ואינה מאירה אלא מתוך תורה שבכתב, שהרי אין לתורה שבעל פה אור אלא מתוך תורה שבכתב, שהיא האור להאיר.

ביאור: דשרגא - לדרך זה תיקונה הוא מן התחתונים, והיא מתתקנת בכל בתורה ומצוה ובכל מעשה טוב שאדם עוסק בעולם הזה (אור יקר). ורוצה לומר באומרו כי נר מצוה, דע שמצוה עליך לתקן הנר הזה שהיא נקראת נ"ר, כי כמו שהנר ענין הצריך תיקון גדול ליפותה דהיינו (בטורי מרני) [באור תורני] להבדילה מכל טינוף, ואחר כך לתת בה פתילה הם מעשה המצות המעשיות הגשמיות, ואחר כך לתת בה שמן שהם עסק התור' שמן תורק שמך, ואחר שהאדם עושה כל זה התיקון מלמטה לנר זה מושך עליה התפארת כדמסיק, וזהו שאמר "תקונא דאורייתא דבעל פה" שהיא כלולה סור מרע ועשה טוב, ועסק תורה, שכל זה הוא בתורה שבעל פה, ואין ייחוד מלמעלה אם יחסר לה התיקון כרגע (אור יקר). פירוש לפי ד"א שיעור הכתוב כך הוא כי נר שהיא מצוה שהיא מ' תיקונה ע"י הזעיר הנק' תורה שבכתב ואיהו אור (מ"מ).

דדוד - שהיא המלכות "מצוה", היינו שמצוה עלינו לתקנה ולקשטה תדיר (אור יקר).

¹⁷ תא חזי ככבים ומזלות בברית קיימין דאיהו (שמשא דקאמרן ודא) רקיע השמים דרשימין ביה וגליפין ביה ככבים ומזלות (ולתתא כלא ביה) וביה תליין לאנהרא רבי ייסא סבא הוה אמר הכי יהי מארת¹⁷ דתלייא ברקיע השמים ודא סיהרא דתלייא ביה כיון דכתיב (בראשית א טו) והיו למאורות הא שמשא וכאן חסר ולמועדים דהא זמנייא וחגי' ירחין ושבתין בהו תליא והוו וכלא בעבידתא¹⁷ קדמא עלאה דשמיא קדישא¹⁷ אתאחיד ביה ואיהו הוא כלא:

תרגום: בא וראה, כוכבים ומזלות עומדים בברית שהוא (שמש שאמרנו וזה) רקיע השמים, שרשומים וחקוקים בו כוכבים ומזלות, ובו תלויים להאיר. רבי ייסא הזקן היה אומר כך, יהי מארת, שתלויים, ברקיע השמים, וזו הלבנה שתלויה בו. כיון שכתוב "והיו למאורות", הרי השמש "ולמועדים", שהרי זמנים וחגים חדשים ושבתות תלויים בהם והוויים. והכל במעשה ראשון עליון ששמו הקדוש נאחז בו, והוא הוא הכל.

ביאור: מארת - מלכות (מ"מ). וחגי' - פ' המועדים: פסח ושבועות וסוכות, שנקראים חג. וגם ר"ה ויוה"כ שנק' זמנים תלויים בז"ן (מ"מ). בעבידתא - וגם ז"ן עצמם תלויים בבינה (מ"מ). דשמיא קדישא - עלמא עילאה בינה, עלמא תתאה מלכות (מ"מ).

¹⁸ עי' ביצה טו ע"ב: @@@@

הכא פקודא כו' - כמ"ש וכל מה דנטיל בגין לאנהרא לה לסיהרא, וכן הקב"ה נותן לעשיר לפרנס לעני, ואמר בפ' תרומה שם, דהא אורייתא דבע"פ ל"ל נהירו אלא מגו תורה שבכתב דאיהו אור לאנהרא: הכי שכינתא אמרה לוו עלי - ר"ל, בשבילי, כדי שאתמלא אני, ואז ואני פורע, אני דייקא, וכמ"ש למטה והכי לוח שכינתא כו': כי שמש ומגן - קאי על אלהים: כגון סיהרא וכוכביא - סיהרא על יהושע, וכוכביא על נביאיא, כידוע:

תקונא ארבעין וחמשה

<p>בראשית ברא אלהי"ם (בראשית א א) א"ל הי"ם ימא דאורייתא ועליה אתמר ויאמר אלהי"ם ישראל המים שרץ נפש חיה ועוף יעופף על הארץ (&) הכא פקודא למלעי באורייתא דאתמר בה הוי כל צמא לכו למים (&) ואלין דעסקין באורייתא ירתין נפש חיה משכינתא הה"ד ישראל המים שרץ נפש חיה ועוף יעופף דא רוח דאתמר ביה כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר (קהלת י כ) והאי איהו יהו"ה עמודא דאמצעיתא:</p>	<p>בראשית ברא אלהי"ם, א"ל הי"ם, הים של התורה, ועליו נאמר "ויאמר אלהי"ם ישראל המים שרץ נפש חיה ועוף יעופף על הארץ", כאן מצוה לעסוק בתורה, שנאמר בה "הוי כל צמא לכו למים", ואלו שעוסקים בתורה יורשים נפש מהשכינה, זהו שנאמר "ישראל המים שרץ נפש חיה". "ועוף יעופף", זו רוח, שנאמר בו "כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר", וזהו יהו"ה העמוד האמצעי.</p>
---	---

בראשית כו' אל הים - ר"ל, אותיות אלהים, ור"ל אזהרה לכו למים, כמו שמפרש והולך דכל המאמרות מפרש על פקודין, דלכן כתיב, ויאמר, כמו {צב ע"ד} ציווי. ותיקון שקודם הוא מאמר ו', וכאן מאמר ד', וכמ"ש הכא פקודא כו', ור"ל ישראל המים, שיעסקו בה, דאז ישראל המים נפש לכהם¹⁹, וכן רוח ונשמה כמ"ש ל. ור"ל ישראל, תראו שישרצו כו', ושרץ כו', הוא נפש. ועוף, רוח. ועל פני כו', נשמה כמו שמפרש והולך, והכל במים דאורייתא: הה"ד ישראל כו' - כתיב נפש וכתוב חיה, דאיהי שכינתא, כמ"ש (&) היא החיה אשר ראיתי תחת אלהי ישראל, כמ"ש ויחי (רמב ע"א) ובפ' משפטים (קכו ע"א)²⁰:

<p>לקבליה מטטרו"ן דשמייה כשם רביה²¹ י' רישא דעופא ו' גופא דיליה ה"ה תרי גרפוי דבהון פרח לעילא ונחית לתתא ואלין תרי גרפין אינון תרי הבלים ה"ה דבהון אתמר והחיות רצוא ושוב²² (יהוקאל א יד) דאינון י"ו הבל סליק בי²⁴ הבל נחית בו²⁵ כהבל דנפיק [צג ע"א] מפומא דכבשן והכי ימא סליק ונחית וגלגלוי רצים ושבים [פג ע"א] ובעאן לאחזרא עלמא לתהו ובהו²⁶ ובזמנא דמסתכלין בשכינתא דאיהי תחום ימא חזרין לאתרייהו:</p>	<p>כנגדו מטטרו"ן ששמו כשם רבו, י' הראש של העוף, ו' הגוף שלו, ה"ה שני כנפיו, שבהם פורח למעלה ויורד למטה. ואלו שני הכנפים הם שני הבלים, ה"ה, שבהם נאמר "והחיות רצוא ושוב", שהם י"ו. הבל עולה בי', הבל יורד בו', כהבל שיוצא מפי הכבשן. וכך הים עולה ויורד, וגלוי רצים ושבים, ורוצים להחזיר את העולם לתהו ובהו. ובזמן שמסתכלים בשכינה, שהיא תחום הים, חוזרים למקומם.</p>
--	--

– מאיר התיקון –

¹⁹ היינו ריבוי יהיה לכם מתוך העסק, והחידושים. עי' לעיל יח ע"ג ש"למלע" הוא לשון של לחדש.
²⁰ עי' מלואים אות (ג).
²¹ עי' מלואים אות.
²² כלגש ורפה (נוסף בגר"א).
²³ עי' לעיל נג ע"א, שדגש ורפה הן חו"ג.
²⁴ צו' (גר"א).
²⁵ צי' (גר"א).
²⁶ לכבשן והכי ימא סליק ונחית וגלגלוי רצים ושבים [פג ע"א] ובעאן לאחזרא עלמא לתהו ובהו (נמחק בגר"א).

ועוף כו' לקבליה מטטרון כו' - כמש"ל (ב ע"ב ג ע"ב) עוף דאיהו צפור דיליה איהו מטטרון עליה איתמר כי עוף השמים יוליך את הקול דק"ש כליל שית יומין דחול ושליט עלייהו ונטיל ההוא קול ופרח ביה עד עמודא דאמצעייתא דאיהו קול ה' כו' וזהו עוף השמים דרגא דשמים ת"ת²⁷ והוא קול, וכן ק"ש בדרגיה וכמש"ל בתיקון מ"ב (&) ועמש"ש: יוד רישא כו' - מפרש שמיה כשם רביה: דבהון פרח כו' - נגד ה' עילאה ותתאה, והוא הבריח התיכון מבריה מקצה אל הקצה²⁸, פרח לעילא ונטיל מה' עילאה ופרח לתתא ויהיב לתתאה, תאות גבעות עולם (בראשית מט כו): ואלין תריין כו' - מפרש עתה שם הוי"ה בקול, דאיהו נעשה מרכבה ליה, ומוליך אותו והוא קול הוי"ה, כנ"ל: תריין הבלים ה"ה - הבל מלבר והבל מלגאו, בפומא ולבא, כמש"ל (סב ע"ב &) דבהון הבל סליק ונחית תמיד הולך ושב, וזהו פרח לעילא ונחית לתתא וכמו שמפרש והולך, דבהון אתמר והחיות רצוא ושוב (יחזקאל א יד). והוא חיות של אדם, והוא מט"ט, דהוא חיה וחיות כלל ד' חיות, וכמש"ל בתיקון ה' (כב ע"ב ד"ה רצוא בדגש) וש"מ, ואמר שם²⁹ רצוא בנוריאל ושוב במט"ט שדי, דהכי סליק בחושבן ושניהם חושבן תור"ה, עמודא דאמצעייתא. ורצוא היינו לפנים, דאז הוא נוריאל, ארגמן³⁰ בכללן, וכמש"ש שם, והוא כד הבל נחית, ושוב הבל סליק בפומא: *רצוא ושוב בדגש ורפה דאינון י"ו - כצ"ל, כמש"ש בסוף תיקון ה' (&) רפה איהו לעילא מאתוון ועליה אתמר ודמות על ראשי החיה רקיע כו', שהוא הרקיע שעל ראשם, כמש"ש בז"ח פרשת בראשית (&) נטוי על ראשיהם מלמעלה ודא איהו רפה נטוי כו' דגש איהו מלגאו דאתוון כגוונא דא כו' ובהון והחיות רצוא ושוב רצוא בדגש ושוב ברפה, וז"ש דאינון י"ו, י' דגש ו' רפה. ודגש בתוך האתוון, שהוא הגוף, כמש"ש, והוא בלבא דשם הבל נחית. ורפה, הבל סליק בפה, וז"ש הבל סליק כו' וט"ס וצ"ל *סליק בוא"ו הבל נחית ביו"ד כהבל דנפיק מפומא, ור"ל כהבל הרצוא ושוב מפומא, דעד כאן דבר בהבלים דמעלה ומוריד, מטטרון והוא סליק בק"ש לת"ת, { צג ע"א } ואז ואשמע בשמע ישראל, ת"ת, את קול כנפיהם, דקול כנפיהם הוא כשמעופפין למעלה, כמש"ש (ישעיה ו ב) ובשתים יעופף (ישעיה ו ג) וקרא זה אל זה כו', וינועו אמות הספים מקול הקורא, וזהו יוליך את הקול, קול דק"ש כנ"ל. וז"ש למטה הבל סליק בקול. ואמר שם ו' קול. והבל נחית בתפלה, דאז בעמדם תרפינה כנפיהם (יחזקאל א כד) כמש"ל (ג ע"ב &) וש"מ בעמידה דצלותא כו', והוא נחית מלעופף, ואז ובעל הכנפים יגיד דבר, דצלותא, כמש"ש. דהוא דבור, וזהו יגיד, דהוא ושוב, כמו (&) וישב משה את דברי כו' ויגד משה כו', וז"ש למטה, נחית בדבור, ואמר שם, י' דבור. והיו"ד הוא בלבא, ושם נחית ההבלים, דאינון כנפים ו' בפומא ושם סלקין, וז"ש ת"ח כו', *דכבשן והכי כו' עד לתהו ובהו - ל"ג:

<p>תא חזי י' איהי אמירה ודבור וקריאה ו' קול ה"ה הבל נחית בדבור הבל סליק בקול קול סליק דבור נחית וכד איהו סליק ונחית מלאכי אלהים סלקין ונחתין ביה דאינון משריין וחילין דיליה ודא איהו רזא מי עלה שמים וירד (&) זכאה איהו מאן דסליק צלותין ביה דהא צלותא איהו סלם דבה מלאכי אלהים סלקין ונחתין לה:</p>	<p>בא וראה, י' היא אמירה ודבור וקריאה, ו' קול, ה"ה הבל יורד בדבור הבל עולה בקול. הקול עולה, דיבור יורד. וכשהוא עולה ויורד, "מלאכי אלהים" עולים ויורדים בו, שהם המחנות והחילות שלו, וזה סוד "מי עלה שמים וירד", אשרי הוא מי שמעלה בו תפלות שהרי התפלה היא סולם שבה "מלאכי אלהים עולים ויורדים בו".</p>
--	---

ת"ח י' איהי אמירה כו' - ר"ל, דלכן עשר אמירן ועשר דברות ועשר קריאות בתורה שקרא השם או מלאך בשליחותו, דהוא מלאך הגואל, והן בפרשת בראשית (&) ויקרא ה' אלהים אל האדם. ב', בהגר ויקרא מלאך כו' (&). ג', בפ' וירא (&) ויקרא מלאך ה'. ד', שם (&) ויקרא אליו מלאך ה' כו'. ה', שמות (&) ויקרבו אליו אלהים כו'. ו' ז' יתרו (&) ויקרא אליו ה', (&) ויקרא ה'

– מאיר התיקון –

²⁷ עי' בדברי האריז"ל (בטעמי מצות פ' שמיני) כי העופות הם מהג' גבורות הנמתקות ולכן הם רובם טהורות, וכמ"ש בחולין (סג ע"ב) דלעופות טהורים אין מספר, כי משום ששרשם הוא מהחסדים, אין להחיצונים אחיזה בהם אלא מעט. וגם זה המעט הוא ג"כ משום שגם אותן החסדים עצמן הם ג"כ רק מבחי' החסדים שבגבורות (דע"ה ח"ב מה ע"ד).

²⁸ עי' מלואים אות.

²⁹ נדצ"ל (תז"ח מב ע"א).

³⁰ ר"ת אוריאל רפאל גבריאל מיכאל נוריאל. ואוריאל הוא נקרא גם כן מט"ט. ועי' מלואים אות (ד).

למשה כו'. ח', משפטים (&) ויקרא אל משה ביום כו': ט', ויקרא (&) ויקרא אל משה: י', ויקרא אהרן ומרים כו' (&). א' באדם (אלהים), ג' באברהם והגר, ה' במשה: א' בסנה, ג' בסני, א' באהלה מועד, וא' שלשתם. ואמר כ"ז להורות שיו"ד הוא בדיבור: קול סליק כו' - ר"ל, שקול צריך להגביה את קול ודבור הוא נחת, וזהו נחית וכן ההבלים ג"כ בקול סליק ההבל בתנועות הקול ובדבור שבההבל לגוף, וז"ש הבל סליק כו' קול סליק, וכן בדיבור: וכד איהו סליק ונחית כו' - ר"ל, מט"ט וז"ש דאינון כו', דהוא כליל לון והן עולים ויורדים עמו: ודא איהו רזא מי כו' - כנ"ל והוא בק"ש ותפלה והוא יורד לארץ בכלילו דתתאי כמ"ש בזו"ח שיה"ש (סט ע"ב)³¹: זכאה כו' צלותין ביה - ר"ל, במט"ט דהוא מוליך כנ"ל, ועל ידו היחוד בימות החול, וז"ש דהא צלותא איהי סלם כו', ר"ל דע"י הצלותא עולה מט"ט למעלה, להוליך הקול דק"ש, ועמיה סלקין המלאכים כו' כנ"ל, וכן נחתין. וצלותא איהי סלם ועי' בסוף ח"א (י ע"ב רסו ע"ב)³² והנה סלם דא צלותא מוצב ארצה דמצלאן ב"נ ליה בארעא דאיהו שכינתא ומטא לשמיא דאיהו קב"ה דאתמר ביה ואתה תשמע השמים כו' (מלכים א' ח לב) מיד והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו (בראשית כח יב) בההוא ב"נ כלהו פתחין גדפיהו לקבלא שכינתא בההוא צלותא כו' והאי איהו עולים שכינתא על גדפיהו ויורדים בו מאי בו בקב"ה דקב"ה נחית עלייהו לקבלא שכינתא ומתייחד קב"ה ביה בהוא ב"נ בצלותיה כו'. וכן סלם הוא מט"ט דעל ידו סלקין ונחתין (כמ"ש ברע"מ פרשת פנחס) וכנ"ל, והוא דרגא דת"ת דנק' סלם, דביה הבלים סלקין ונחתין, כמ"ש ברע"מ פרשת פנחס (רלה ע"א וע"ב³³) { צג ע"ב } וקנה איהו סולם דביה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו דאינון הבלים סלקין מלבא ורוחין חורין נחתין ביה בלבא וכד רוחא נחית נחית בכמה רוחין כמלאכא עם חיליה כו' דאתמר עלייהו עושה מלאכיו רוחות וסלקין לקביל אלין הבלים דאתמר עלייהו משרתיו אש לוחט כו' דמיניה סלקין להבות אש בפומא כו' תפארת סלם באמצעיתא כו', וז"ש ג"כ וכד איהו סליק כו', הוא הקול דמלאכיו רוחות כו', דהן משריין דיליה כנ"ל:

<p>אית למאן דסלקין לה לעילא ואית למאן דנחתין לה לתתא כד סלקין לה לעילא סלקין לה בזכוון וכד נחתת נחתת בזכוון האי לצדיק גמור סליקת מניה בזכוון ונחיתת ביה בזכוון לבינוני דזכוון דיליה שקילין לחובין איהי תליא באוירא אם חובין מתרבין על זכוון (כחוט השערה) איהי סלקא ליה בחובין ונחתת ליה בזכוון ונמיל בה אנריה בהאי עלמא לרשע גמור דלית ליה זכו בעלמא לא לעילא ולא לתתא סלקא מניה בחובין ונחית עליה בחובין:</p>	<p>יש מי שמעלים אותה למעלה, ויש מי שמורידים אותה למטה. כשמעלים אותה למעלה, מעלים אותה בזכויות וכשיוורדת יורדת בזכויות. זה לצדיק גמור, עולה ממנו בזכויות ויורדת בו בזכויות. לבינוני שזכויותיו שקולים לחובותיו, היא תלויה באויר אם החובות מתרבים על הזכויות (כחוט השערה) היא מעלה אותו בחובות ומורידה אותו בזכויות, ונוטל בה שכרו בעולם הזה. לרשע גמור, שאין לו זכות בעולם, לא למעלה ולא למטה, עולה ממנו בחובות ויורדת עליו בחובות.</p>
--	---

אית למאן כו' - ר"ל, יש שמעלין זכותו למעלה לעוה"ב ויש שמורדין לעוה"ז, וכמו שמפרש והולך האי לצדיק גמור כו', וכמ"ש (ברכות ז ע"א) צדיק וטוב לו צדיק גמור כו' וחסר כאן בבא השנית של בינוני:

- מאיר התיקון -

³¹ ז"ל: לבתר אצטריך ליה קב"ה לנטלא ליה מהאי עלמא ולא תכללא רוחא קדישא מתתא ומלעילא ואתכליל כולא בההוא רוחא קדישא וההוא רוחא קדישא אתכליל מתתא ומלעילא לאתמשכא כל עלמא זינא בתר זיניה כיון דאתכליל אתעביד ממנא בהאי עלמא ובעלמא דלעילא בהאי עלמא מסטרא דההוא כלילו דאתכליל מהאי עלמא ובעלמא דלעילא מסטרא דההוא כלילו דאתכליל מלעילא תרגום: אחר כך הצטרף הקדוש ברוך הוא לטל אותו מן העולם הזה ולכלל רוח קדושה ממטה ומלמעלה והכל נכלל באותה רוח קדושה ואותה רוח קדושה נכללה ממטה וממעלה להמשך כל העולם מין אחר מינו כיון שנכלל נעשה ממנה בעולם הזה ובעולם שלמעלה בעולם הזה מצד אותו הכללה שנכלל מהעולם הזה ובעולם שלמעלה מצד אותה הכללה שנכלל מלמעלה

³² עי' מלואים אות (ה).

³³ עי' מלואים אות (ו).

<p>הא הכא (קהלת יב) כי עוף השמים יוליך את הקול דאתמר ביה ועוף יעופף (&) כגון מועף ביעף על פני רקיע השמים (&) דא נשמה דאלין דזכאן באורייתא אתמר בהון ישרצו המים שרץ נפש חיה וגו' (&) דירתין נשמתין מאורייתא לאחרנין כל חד לזנוי כפום עובדוי³⁴ הה"ד ביומא שתיתאה ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה למינה בהמה ורמש וגו' (בראשית א כד) בהמה אלו עמי הארץ דעובדיהון כבעירן עלייהו אתמר תוצא הארץ נפש חיה למינה בהמה ורמש:</p>	<p>הרי כאן "כי עוף השמים יוליך את הקול", שנאמר בו "ועוף יעופף", כמו "מועף ביעף על פני רקיע השמים", זו הנשמה, שאלו שזוכים בתורה, נאמר בהם "ישרצו המים שרץ נפש חיה וגו'", שיורשים נשמות מן התורה לאחרים, כל אחד למינו, כפי מעשיו, זהו שנאמר ביום הששי "ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה למינה בהמה ורמש וגו'", "בהמה", אלו עמי הארץ, שמעשיהם כבהמות, עליהם נאמר "תוצא הארץ נפש חיה למינה בהמה ורמש".</p>
--	---

הא הכא כו' מועף ביעף - ר"ל, כאן השלים לפרש מ"ש ועוף דא רוחא ממלאכים, והביא ראייה עוד שנאמר, מועף ביעף, ואמר כגון כו', ר"ל דיעופף לשון כפול, קאי על גבריאל בשמים (ברכות ח ע"א &) מועף ביעף, וכמ"ש (שם &) ועוף זה מיכאל כו': על פני רקיע השמים דא נשמה - הוא פשוט דנשמתא הוא בשמים וע"ל (א ע"א): *דאלין דזכאן באורייתא כו' כפום עובדוי ודא בראשית ברא שית כו', כל התיקין עד למטה לארץ ואח"כ בהמה אלו ע"ה כו' עד חיה למינה ואח"כ הה"ד ביומא שתיתאה ויאמר כו' עד ורמש וגו' ואח"כ תיקון מ"ז בראשית ברא שית ודא יומא כו', כצ"ל, ואמר דאלין דזכאן חוזר בקיצור ומרמז בתיבת בראשית, והוא תיקון אחד, דלמעלה לא פי' רק בתיבת אלהים והוא בשית גדפין, נהר דכליל ו', בין בעמודא דאמצעייתא בין במט"ט, והוא לפום עובדוי, אם על מנת לקבל פרס הוא בעבד³⁵, וא"ל מסט' דבן בעמודא דאמצעייתא, כמ"ש בתז"ח (פ ע"ג &) וש"מ הרבה: ואמר ואית מאן דירית רוח מלתתא כו', והוא עם הארץ דרוחיה מהארץ, וז"ש עלייהו אתמר וצ"ל כתיב תוצא הארץ כו': ונק' בהמה דעובדיהון כו', ואמר הה"ד ביומא שתיתאה ויאמר כו', ור"ל זהו מאמר הח': ואמר ביומא שתיתאה לרמוז אותו המאמר בתיבת בראשית כמו שמפרש והולך בתיקון מ"ז בראשית ברא שית ודא יומא שתיתאה, וכן אמר למעלה במאמר ד' בתיקון מ"ב בראשית תמן כו' ודא יומא תליתאה כו', אבל פקודא של זה המאמר לא פירש כאן. ובפרשת בראשית (יג ע"א) אמר למירחם גיורא כו', ע"ש, וכן יש לפרש כאן בעם הארץ, וכמ"ש (חולין צב ע"א) ליבעו רחמי אתכליא על עליא כו' ואמר בד' מינים במדרש רבה פ' אמור (פ"ל סי' ?)³⁶ יוקשרו אלו עם אלו באגודה אחת והן מכפרין אלו ואם עשיתם כך, אותה שעה אני מתעלה כו', ואימתי הוא מתעלה כשהן עשוין אגודה אחת כו'. והודיע לנו התורה, שגם הן במאמר כמו הת"ת. וג"כ צוה לנו בפקודא שנראה שיתקיימו, וכנ"ל ליבעו כו' וכמ"ש גבי גיורא שם: { צג ע"ג }

– מאיר התיקון –

³⁴ מכאן עד סוף תיקון מו גרסת הגר"א היא: ודא בראשית ברא שית ואינון שית גדפין לחיה דאתמר זה ועוף יעופף על הארץ על פני רקיע השמים אינון שית ספירן דכליל האי עוף לחיהו עמודא דאמצעייתא אית מאן דירית רוחא דקודשא בראשית מהאי עוף ואית מאן דירית רוחא מההוא עוף לחיהו נער שמה כסם רביה ואית מאן דירית רוחא מלתתא דארעא כמה דאתמר קהלת מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ בהמה אלו עמי הארץ לעובדיהון כבעירן כתיב תוצא הארץ נפש חיה למינה הה"ד ביומא שתיתאה ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה למינה בהמה ורמש וגו' (בראשית א כד).

³⁵ עי' מלואים אות. ועי' לעיל פא סע"ד, ועי' לעיל סה סע"ב עבדין הן על מנת לקבל פרס, ובנין מאהבה. ועי' זהר בהר קיב ע"א שלומדי נסתר הם בבחינת בנים.

³⁶ ז"ל: וערבי נחל אלו ישראל מה ערבה זו אין בה טעם ואין בה ריח כך הם ישראל יש בהם בני אדם שאין בהם לא תורה ולא מעשים טובים ומה הקדוש ברוך הוא עושה להם לאבדן אי אפשר אלא אמר הקדוש ברוך הוא יוקשרו כולם אגודה אחת והן מכפרין אלו על אלו ואם עשיתם כך אותה שעה אני מתעלה הה"ד (עמוס ט) הבונה בשמים מעלותיו ואימתי הוא מתעלה כשהן עשוין אגודה אחת שנאמר (שם) ואגודתו על ארץ יסדה לפיכך משה מזהיר לישראל ולקחתם לכם ביום הראשון:

תקונא שית וארבעין

<p>בראשית ברא שית ואינון שית גרפין דחיה דאתמר בה ועוף יעופף על הארץ על פני רקיע השמים אינון שית ספירן דכליל האי עוף דאיהו עמודא דאמצעיתא אית מאן דירית רוחא דקודשא בארה אצילות מהאי עוף ואית מאן דירית רוחא מההוא עוף דאיהו נער שמיה כשם רביה ואית מאן דירית רוחא מלתתא דארעא כמה דאמר קהלת (ג כא) מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ:</p>	<p>בראשית, ברא שית, והן שש הכנפים של חיה, שנאמר בה "ועוף יעופף על הארץ על פני רקיע השמים", הן שש ספירות שכולל העוף הזה, שהוא העמוד האמצעי. יש מי שיורש רוח הקודש בדרך אצילות מן העוף הזה. ויש מי שיורש רוח מאותו העוף, שהוא נער, שמו כשם רבו. ויש מי שיורש רוח מלמטה של הארץ, כמו שאמר קהלת "מי יודע רוח בני האדם העלה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ".</p>
--	--

(א) עי' זהר ח"ב קא ע"א: אוף הכי האי מאנא³⁷ בקדמיתא איהו הוה בדרגא דיוסף³⁸ בעל אילנא תתאה קיימא ברעותיה ושליט עליה דהא כל נוקבא³⁹ בדיוקנא דנוקבא אילנא תתאה קיימא כיון דאיהו⁴⁰ לא בעא לקיימא בההוא דרגא דיוסף ולא אתקיים לשמשא ביה ולאפשא בעלמא ולמעבד תולדין כדין נחית לתתא⁴¹ ואתעבידת איהי אמיה וההוא פרוקא ירית ירותא דיוסף דהוה הוא בקדמיתא ואיהו נחית לתתא:

כמו כן כאן, כך הכלי הזה בתחילה הוא היה בדרגת יוסף, בעל האילן התחתון, עומד ברצונו ושולט עליו, שהרי כל נקבה עומדת בדמות הנקבה העץ התחתון. כיון שהוא לא רצה לעמוד באותה דרגה של יוסף, ולא התקיים לשמש בה ולהתרבות בעולם ולעשות תולדות, אז ירד למטה, והיא נעשית אמו. ואותו הגואל יורש את ירושת יוסף, שהיה הוא בראשונה והוא ירד למטה.

(ב) עי' זהר ח"ג יג ע"א: א"ל שפיר קא אמרת ומאן דאתמנע מפריה ורביה כביכול אזעיר דיוקנא דכליל כל דיוקנין⁴² וגרים לההוא נהר⁴³ דלא נגדין מימיו ופגים קיימא קדישא⁴⁴ בכל סטרין ועליה כתיב (ישעיה סו כד) ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי ובי' ודאי דא לגופא ונשמתיא לא עייל לפרגודא⁴⁵ כלל ואטריד מההוא עלמא.

תרגום: אמר לו, יפה אמרת, ומי שנמנע מפריה ורביה, כביכול ממעיט את הדמות שכוללת את כל הדמויות, וגורם לאותו הנהר שאין שופעים מימיו, ופוגם את הברית הקדוש בכל הצדדים, ועליו כתוב "ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי", "בי" ודאי זה לגוף, ואין נשמתו נכנסת לפרגוד כלל, והוא נטרד מאותו העולם.

– מאיר התיקון –

³⁷ בכאן בסוד היבום, כי מתחילה ירדה סוד הנוקבא, ז' מלכים דמיתו, בהמלכות, סוד שבירת הכלים, סוד הצלע, ובצלעי שמחו ונאספו, מלכות דבינה ז"ת ב"ן ב"ת, וכשנתגדלו בסוד הזיווג, אז נתעלו, והבן יורש מקום אבא ואימא ולא ברתיא כמ"ש באד"ז רצא ע"א, ומהבן נזון הבת (הגרמ"מ).
³⁸ וידגו לרוב בקרב הארץ (בראשית מח), ואין פרי בטנה של אשה מתברך אלא מפרי בטנו של איש (ברכות נא ע"ב, זוהר ח"א רלג ע"א), ואעפ"כ היא כוס של ברכה ועומדת ברשות בעלה, כי הוא בדרגא דיוסף בעל דהאי אילנא דתתא, אילנ"א גי' מאנ"א, וקיימיה ברעותא ושליט עליה (הגרמ"מ).

³⁹ והאי אשה דלתתא קיימא בדיוקנא דהאי אשת חיל, אילנא דלתתא (הגרמ"מ).
⁴⁰ כמ"ש בזוהר פ' ויגש (עי' קפו ע"ב), שהוא עבר על מצות פו"ר ולא בעא לאפשא, לאפוקי מי שלא בידו עבר, רק הוא צדיק גמור והוא מן הסריסים אשר ישמרו את שבתותי כמ"ש שם (הגרמ"מ).

⁴¹ כלומר הוא לא בעא לאפשא, ועי"כ נחית מהאי דרגא דהוה קאים ביה, ומאי חייב אחיו שיהא חייב בכבודה, שהיא תהא אשת האב, אלא הוא, הוא דנחית, אבל האי אחיו יקיים מצות יבום, ויהיה בסוד גואל כי יגאל ממכר אחיו, ועי"ז זו המצוה לוקח חלקו וחלק אחיו, שהיה הוא בדרגיה דיוסף, ומצוה שעשה זו גרם לו דירית ירותא ומקומו דהאי נחלת המת, וזאת האשה שהיה הוא שליט עליה, נעשית היא שלטה עליה, ולא איצטריך לרדת בעלמא דנוקבא, אלא נעשית בן לההוא אילנא דהות לתתא. ובאמת אם היה מצות יבום באביו היה לפניו יותר טוב, אבל במאי זכתה האשה שתעלה להיות אשת האב, ועוד מאי חטאו שארי בניו שהם אחיו שתהא זאת האשה דהוית תחות רשות דהאי, ולפי שהוא חטא תהיה אשת אביו, וגם חטאו פוגם באביו יותר מבאחיו, ולמה ישתכר אביו להיות יורש גם מקום הבן זה, ולהיות הוא שוה עם כל אחיו הלא ירד מאת אחיו לעלמא דנוקבא. אך עי' הגואל נתעלה מעט לעלמא דדכורא להיות בן, אבל הוא בן לאחיו מסטרא דו"ק דמלכות, כי אחיו לא נתעלה רק עליו ועל אילנא דלתתא דילה, ואח"כ זה הבן יורש את נחלתו מאביו שהוא אחיו, ואבוי אקרי, ואבוי הוי ודאי, כמ"ש כי אתה אבינו כו' אתה יהו"ה גואלנו [ישעיה סג], וזה הגואל הוא מקרי אביו והוא הוי אביו (הגרמ"מ).

⁴² היא המלכות, שכל הספירות מתראים בה (אור יקר, מ"מ), ממעט אורה (אור יקר).

⁴³ יסוד (אור יקר).

⁴⁴ פוגם בכל היסודות שבכל הפרצופים (מ"מ).

⁴⁵ הפרגוד הוא בהיכל ז' נגד הבינה, וזה לא עאל מפני שלא המשיך נשמות למטה, לא עאל למעלה והיינו ממש פגם הנמשך למעלה בבינה (אור יקר).

(ג) עי' זהר ח"ב קכו ע"א: רבי יצחק אמר והא כתיב (יחזקאל י כ) היא החיה⁴⁶ אשר ראיתי תחת אלהי ישראל⁴⁷ בנהר כבר מאן חיה דא⁴⁸ אמר רבי יוסי אמר רבי חייא חיה זוטרתי⁴⁹ וכי אית חיה זוטרתי אין חיה זוטרתי⁵⁰ וחיה עלאה⁵¹ וחיה זוטרתי דזוטרת⁵²:
 תרגום: רבי יצחק אמר, והרי נאמר "היא החיה אשר ראיתי תחת אלהי ישראל בנהר כבר". מי החיה הזו. אמר רבי יוסי אמר רבי חייא, חיה קטנה, וכי יש חיה קטנה. כן חיה קטנה וחיה עליונה, וחיה קטנה שבקטנות.

(ד) עי' דברי רבינו בביאורו על ספד"צ יג ע"ד ז"ל: ואמר והחיות כו' - כמ"ש בזהר (תז"ח מב ע"א) רצוא בנוריאל ושוב במט"ט, והענין כי מט"ט הוא יסוד דיצירה כידוע, וארבע חיות הן בנוקבא, והוא יסוד דדכורא, רק שכליל בנוק', כמו כל יסוד דדכורא, וכל יסוד יש בו שני בחינות, א' דדכורא וא' דנוק', שהוא כלול בה, וכן כאן במט"ט מצד הדכורא נקרא מט"ט, גי' שד"י, יסוד, ואינו כלול בחיות, שהן בנוק' כידוע בהרבה מקומות רבו מלספרם, ומצד הנוק' נקרא נוריאל, כלול בחיות בסוד א'ר'ג'מ'ן, ה' חיות בסוד ה' פרצופים, ועליו נאמר רצוא ושוב, והענין כי היסוד כשהוא עאל בימא יסוד דנוק' אינו נח, אלא עייל ונפק נפק ועייל, כתיש כתישין בסוד שמן כתיש, כשהוא נפיק אז הוא דכורא, וכשהוא עייל הוא נוק', נכלל בה, וז"ש רצוא בנוריאל שהוא נוק', ושוב לאחורא הוא דכורא במט"ט, וכן הוא בכל יסוד, וכן הוא כאן בדעת, שהוא יסוד דאור"א כידוע, בסוד (בראשית ד כה) וידע האדם את אשתו וז"ס עה"ד טו"ר, כי עץ החיים הוא מוחין דאור"א, בהן (בראשית ג כב) וחי לעולם, שהן נקראין חיי המלך, אבל עץ החיים הוא רק לזיווג, והוא מתפשט בזו"נ, ששם אחיות ס"א, לכן נק' טוב ורע, והן חסדים וגבורות, שבגבורות הרע נאחו בהן.

עי' גר"א בתז"ח שם ז"ל, כי ד' חיות הן ד' אותיות שבשם ט"ס מחכמה ולמטה ומט"ט הוא חיה החמישי פרצוף החמישי כתר היצירה שבו שני בחינות של כתר ע"ק וא"א כידוע מופלא ומכוסה שעליו נאמר ואראה ואפול על כו' ובחינה הראשונה הוא מט"ט שבו מתלבש שם י"י בבריאה [דהיינו הקשר בין יצירה לבריאה] כמו כל עתיק כידוע ונוריאל הוא בחינה האחרונה שלכן הוא נחשב בכלל החיות ארגמן כידוע בכל כתר ז"ש והחיות רצוא כו' שבסט' דנוריאל רצין להשיגו ושוב בסט' דמט"ט שעתיק נקרא רישא דלא אתידע, עכ"ל.
 ועי' בדברי רבינו על ס"י ט ע"ד, שהמלאך מט"ט בחינתו היא במלכות דעולם הבריאה, ונוריאל"ל בכתר דעולם היצירה, וכן החיות עיקר בחינתם הוא בעולם היצירה. ז"ל שם, אמרו "והחיות רצוא" מסטרא דנוריאל, ששם יכולין להשיגו, "ושוב" מסטרא דמט"ט כי אין יכולין להשיגו, עכ"ל.

(ה) עי' זהר ח"א רסו ע"ב: ויחלום והנה סולם 53 מוצב ארצה (בראשית כח יב) והנה סולם דא צלותא מוצב ארצה דמצלאן בני נשא ליה בארעא דאיהי שכינתא 54 ומטא לשמיא דאיהו קב"ה

– מאיר התיקון –

⁴⁶ בניחותא ומביא ראייה כי את היא מלכות (מ"מ).
⁴⁷ בשלמא אי פרשינן אלהי ישראל ת"ת, וא"ת המלכות בעצמה נחא דחיה תחת אלהי ישראל היא המלכות, אלא למאי דפירש השתא אלהי ישראל במלכות, "חיה" שתחת אלהי ישראל "מאי ניהי", ועוד לפרש למטה מן האצילות ידחוק יותר דהא כתיב בנהר כבר, והנהר בעצמו נראה שהוא מטטרון כדפי' ברעיא מהימגא, א"כ אין בין זה לזה אמצעי (אור יקר).

⁴⁸ שאין מקום לפרשה כלל (אור יקר).
⁴⁹ דהיינו שהיא הכסא למלכות שהיא על נהר כבר, ולזה הקשה "וכי אית חיה זוטרתי" שיכונה חיה על נהר כבר, שהרי החיה הזוטרת היא הנהר מטטרון עצמו שבו ארבע חיות (אור יקר), פי' הרמ"ק שהיא המלכות וחיה עילאה ז"א וחיה זוטרתי דזוטרת בי"ע (מ"מ).

⁵⁰ הכסא סוד הבריאה (אור יקר).
⁵¹ אלהי ישראל המלכות שעם הת"ת (אור יקר).

⁵² שהיא נהר כבר מטטרון סוד היצירה הרמוז במקום אחר בלשון חיה, וכאן בלשון נהר כבר כדפי'. וא"ת מי הכניסך בדוחק זה נפרש הכתוב כפשוטו ויראו את אלהי ישראל שהיא השכינה, שראו שהיא את אלהי ישראל נקשרת עם הת"ת (אור יקר). בראשית יא ע"ב (הערת הזהר).

⁵³ ח"ג שו ע"ב (לש"ו).
⁵⁴ שנקרא' ארץ דשריא בארץ כמש"ו (יהל אור).

דאתמר ביה (מלכים א' ח לב) ואתה תשמע השמים ורוא דמלה 55 (תהלים ח ב) יהו"ה אדונינו מה אדיר שמך 56 בכל הארץ וגו'

ובזמנא דמודע 57 לון קב"ה ושכינתיה 58 דסלקא בההוא צלותא מיד והנה מלאכי אלהי"ם עולים ויורדים בו (בראשית כח יב) בו בההוא בר נש 59 כלהו פתחין גדפייהו לקבלא שכינתא בההיא צלותא הה"ד (יחזקאל א יא) וכנפיהם פרודות מלמעלה והאי איהי עולים שכינתא על גדפייהו ויורדים בו מאי בו בקב"ה דקב"ה נחית עלייהו לקבלא שכינתיה ומייחד 60 קב"ה ביה בההוא בר נש בצלותיה דשכינתא איהי מצוה 61 כלילא בשם יהו"ה 62 איהי חיה דיליה 63 ומצוה בלא מחשבה לית ליה סליקו 64

תרגום: "ויחלוס והנה סולם מוצב ארצה". "והנה סולם", זה תפילה. "מוצב ארצה" שבני אדם מתפללין אותו בארץ, שהאי שכינה, ומגיע לשמים, שהיא הקב"ה, שנאמר בו "ואתה תשמע השמים". וסוד הדבר "יהו"ה אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ וגו'".

ובזמן שנודע לנו שהקב"ה ושכינתו שמסתלקים באותו תפילה, מיד "והנה מלאכי אלהי"ם עולים ויורדים בו", בו, באותו בן אדם, כולם פותחים כנפיהם, לקבל השכינה באותו תפילה, זהו שנאמר "וכנפיהם פרודות מלמעלה". וזהו עולים, שכינה על כנפיהם. "ויורדים בו", מהו "בו". בהקב"ה, שהקב"ה יורד עליהם לקבל שכינתו, ומייחד הקב"ה בו באותו אדם בתפילתו, שהשכינה היא מצוה כלולה בשם הוי"ה היא חיה שלו, ומצוה בלא מחשבה אינה עולה.

(1) עי' זהר ח"ג רלה ע"א: ושית עזקאן דקנה אינון כגוונא דשית דרגין דכרסייא דמלכא וקנה איהו סלם דביה (בראשית כח יב) מלאכי אלהים עולים ויורדים בו דאינון הבלים סלקין [ביה מלבא ורוחין דאירא] (ליה מלבא ורוחין חורין נפקין) נחתין ביה בלבא לקררא חמימותא דלא לוקיד גופא:

וכד רוחא נחית [נחית] בכמה רוחין כמלכא עם חיליה וכנפי ריאה מקבלין לרוחא דאיהו מלכא עלייהו כמה דאמינא ופניהם וכנפיהם פרודות (יחזקאל א יא) והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה (שמות כה כ):

אי זכאן אברין דבר נש בפקודין [דעשה דמלכא עלאה] (דמלכא) דאיהו רוח הקדש נחית בסלם דאיהו גרון בכמה רוחין קדישין דאתמר עלייהו (תהלים קד ד) עושה מלאכיו רוחות [וסלקין לקבל אלין הבלים דלבא דאתמר עלייהו (שם)] משרתיו אש לוחט ועלייהו אתמר (שם כט ז) קול יהו"ה חוצב להבות אש בגין דלבא (תמן) אדני דמניה סלקין להבות אש בפומא [ד] איהו יהו"ה דנחתין עמיה כמה רוחין דקדושה מארבע אתוון [יהו"ה] דאתמר עלייהו (יחזקאל לו ט) כה אמר יהו"ה מארבע רוחות באי הרוח:

קנ"ה איהו קנה חכמה קנה בינה (משלי ד ה) [דאינון] (דאיהו) לימינא דחסד ולשמאלא דגבורה תפ"ארת סלם באמצעיתא בגופא כליל תרין דרועין וגוף וברית ותרין [דקנה] (סטרין) שוקין לקבל שית עזקאן דקנה:

תרגום: ושש טבעות של קנה, שהם כדוגמת שש מדרגות של כסא המלך, וקנה הוא סולם שבו "מלאכי אלהים עולים ויורדים בו", שאותם הבלים עולים בו המלך (מהלב), והרוחות שבאוויר (חורים יוצאים) יורדות בו בלב לקרר חמימותו שלא ישרף הגוף.

– מאיר התיקון –

⁵⁵ ר"ל דמלכות נקרא ארץ דשריא בארץ (יהל אור).

⁵⁶ השכינה שנקראת שם כידוע (יהל אור).

⁵⁷ דמייחד (יהל אור).

⁵⁸ "דמודע לון קב"ה ושכינתיה" נמחק ביהל אור כט ע"ג, ובמקומו איתא "דאשתמודע".

⁵⁹ מפרש עולים בו ובסמוך מפרש יורדים בו (יהל אור).

⁶⁰ ומתייחד (דפ"ק).

⁶¹ ר"ל איך מתייחד שכינה וקב"ה בצלותא ומפרש דאיהי מצוה, ור"ל צלותא היא מצוה, כמ"ש ולעבדו איזו היא עבודה כו' וקב"ה הוא מחשבה של המצוה והן מתייחדין ע"י התפלה ומחשבה של התפלה, ומפרש האיך המצוה ומחשבה יחודם (יהל אור).

⁶² עי' שער מאמרי רשב"י ע"ב ע"ג שמצו"ה הוא שם יהו"ה אם מחליפים מ"צ בא"ת ב"ש להיות י"ה.

⁶³ ר"ל שהיא חיה שנאמר ביחזקאל היא החיה אשר ראיתי תחת אלקי ישראל וקב"ה אדם שעל הכסא כמ"ו איהו אדם וכו' (יהל אור).

⁶⁴ ראייה דחודם על ידי מחשבה ומצוה (יהל אור).

וכאשר הרוח יורדת, יורדת בכמה רוחות, כמלך עם חיילותיו, וכנפי הריאה מקבלות לרוח שהוא מלך עליהן, כמו שנאמר "ופניהם וכנפיהם פרודות והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה". אם זכאים האברים של האדם במצוות עשה של המלך העליון, שהוא רוח הקודש, יורד בסולם שהוא הגרון בכמה רוחות קדושות, שנאמר עליהן "עושה מלאכיו רוחות", ועולים לעומת אלו ההבלים של הלב, שנאמר עליהם "משרתיו אש לזהט", ועליהם נאמר "קול יהוה חוצב להבות אש", משום שהלב אדני, שממנו עולים להבות אש בפה שהוא יהוה, שיורדות עמו כמה רוחות של קדושה מארבע אותיות יהוה, שנאמר עליהן "כה אמר יהוה מארבע רוחות באי הרוח". קנה הוא "קנה חכמה קנה בינה", שהם לימין החסד, ולשמאל הגבורה, תפארת סולם באמצע בגוף כלול משתי זרועות, וגוף וברית ושתי (צדדים) שוקים כנגד שש הטבעות של הקנה.